

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro
2015 m.d. įsakymu Nr.

BRANDOS DARBO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Brandos darbo programos (toliau – Programa) viduriniame ugdyme paskirtis – apibrėžti brandos darbo sampratą, tikslus, uždavinius, struktūrą ir jo rengimą, mokinių ugdomas kompetencijas ir jų vertinimą.
2. Brandos darbas prilyginamas mokykliniam brandos egzaminui, tačiau jis nėra privalomo lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino atitikmuo.
3. Brandos darbui įgyvendinti mokykla gali pasitelkti aukštąsias, profesines mokyklas, mokslinio tyrimo institutus, įmones ir kitas institucijas.

II. BRANDOS DARBO SAMPRATA, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

4. Brandos darbas – vidurinio ugdymo programos baigiamosios (arba kitos, jei dalyko programa intensyvinama ir baigiama anksčiau) klasės mokinio (atskirais atvejais gali būti rengiami ir kelių mokinių) ilgalaikis darbas, rengiamas ugdymo procese ir skirtas ugdyti ir įvertinti jo kompetencijas. Brandos darbą galima rengti iš visų individualaus ugdymo plano vidurinio ugdymo programos dalykų.
5. Brandos darbo tikslai ir uždaviniai:
 - 5.1. sudaryti mokiniui galimybę laisvai pasirinkti geriausiai jo gebėjimus, poreikius ir interesus atitinkančią brandos darbo idėją (problemą, objektą, sumanymą), savarankiškai tyrinėti, analizuoti, sukurti ir pristatyti savo veiklos rezultatus;
 - 5.2. patikrinti ir įvertinti mokinio pasirinkto dalyko ar ugdymo srities kompetencijas, įgytas mokantis pagal vidurinio ugdymo programą;
 - 5.3. suteikti informacijos mokiniui, planuojant tolesnį mokymąsi ir profesinę karjerą.

III. BRANDOS DARBO STRUKTŪRA IR JO RENGIMAS

6. Pagal veiklos pobūdį brandos darbo metu gali būti atliekamas tyrimas ar kuriamas produktas, pavyzdžiui, istorijos šaltinių analizė, gamtamoksliniai tyrimai, duomenų bazės kūrimas ir pan. Jei mokinys atlieka tyrimą, tuomet jo aprašymas laikomas brandos darbo aprašu. Kuriant produktą papildomai rengiamas brandos darbo aprašas.
7. Brandos darbą sudaro trys dalys: procesas, rezultatas, pristatymas. Procesą įvertinimui skiriama 30 procentų brandos darbo taškų, rezultato – 50 procentų, pristatymo – 20 procentų.
8. Brandos darbe vertinami šie gebėjimai: už darbo planavimą, darbo atlikimą ir pristatymo parengimą skiriama 30 procentų taškų, už tyrimo atlikimą / produkto sukūrimą, informacijos rinkimą ir pateikimą / aprašo parengimą – 50 procentų taškų, už pristatymo turinį, kalbėjimo situaciją, refleksiją ir įsivertinimą – 20 procentų taškų.
9. Mokinys renkasi individualaus ugdymo plano dalyką (-us) ar ugdymo sritį (-is) iš kurių rengs brandos darbą. Gali būti rengiamas ir integruotas brandos darbas.
10. Brandos darbo idėją ar temą mokinys pateikia savarankiškai ar konsultuodamasis su brandos darbo vadovu.

11. Mokinys, pareiškęs norą rengti brandos darbą, grynina brandos darbo idėją, ją pristato brandos darbo vadovui, formuluoja brandos darbo temą, renka, analizuoja medžiagą, koreguoja, įgyvendina sumanymą (tiria, modeliuoja, kuria, gamina), konsultuojasi su darbo vadovu, rengiasi brandos darbo pristatymą, fiksuoja brandos darbo eigą, rengia aprašą. Iki brandos darbo pristatymo brandos darbo vertinimo komisijai, pristato brandos darbo aprašo projektą ir rezultatą brandos darbo vadovui, jei reikia koreguoja aprašą ir rezultatą. Parengtą brandos darbo aprašą pateikia brandos darbo vertinimo komisijai ir pristato brandos darbą.

12. Brandos darbo vadovas privalo supažindinti mokinius su brandos darbo vykdymo ir vertinimo reikalavimais. Prižiūri, stebi, analizuoja, fiksuoja ir vertina mokinio brandos darbo rengimo eigą, konsultuoja ir padeda mokiniui, užpildo brandos darbo vadovo vertinimo lapą ir jį pateikia brandos darbo vertinimo komisijai

13. Brandos darbas vykdomas, organizuojamas ir vertinimas vadovaujantis Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-2391 „Dėl Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir Kalbų įskaitų nuostatų patvirtinimo“ ir brandos darbo vykdymo ir vertinimo instrukcijomis.

IV. MOKINIŲ KOMPETENCIJOS IR JŲ VERTINIMAS

14. Rengdamas ir pristatydamas brandos darbą, mokinys ugdomi ir parodo įgytas kompetencijas, apibrėžtas vidurinio ugdymo bendrosiose programose.

15. Mokinio kompetencijos vertinamos rengiant brandos darbą ir pristatant rezultatus vertinimo komisijai. Vertinimas yra kriterinis. Vertinimo kriterijai teikti priede.

16. Brandos darbą vertina darbo vadovas ir vertinimo komisija:

16.1. brandos darbo vadovas vertina procesą ir rezultatą;

16.2. vertinimo komisija vertina rezultatą ir pristatymą;

16.3. galutinį brandos darbo įvertinimą taškais sudaro brandos darbo vadovo skirtų taškų už brandos darbo rengimo procesą, brandos darbo vadovo ir vertinimo komisijos narių skirtų taškų už brandos darbo rezultatą vidurkio ir vertinimo komisijos narių skirtų taškų už pristatymą suma. Maksimalus skiriamų taškų skaičius – 50. Taškai konvertuojami į dešimtbalės sistemos įvertinimą (pažymį).

17. Visos brandos darbo dalys mokiniui yra privalomos. Jei bent viena brandos darbo dalis yra neatlikta, brandos darbas nevertinamas ir galutiniu brandos darbo įvertinimu laikomas įvertinimas – „neišlaikyta“.

18. Mokykla, kaip brandos darbo vykdymo centras, turi būti pasiruošusi kiekviename brandos darbo vykdymo etape Nacionaliniam egzaminų centrui teikti informaciją apie brandos darbo temų formulavimą, įgyvendinimą ir vertinimą. Siekdamas vykdymo ir vertinimo kokybės, Nacionalinis egzaminų centras numato kasmet patikrinti dalį brandos darbų.

VERTINIMO KRITERIJAI

Brandos darbo procesas¹				
Veiklos sritys	Kriterijai	Kriterijų požymiai	Taškai	
Darbo planavimas	Savarankiškas tinkamų darbo idėjos ir temos pateikimas, darbo atlikimo plano sudarymas	Mokinys pats generuoja projektines brandos darbo idėjas, pateikia tinkamai suformuluotą brandos darbo temą ir nuoseklų (su preliminariu veiklų laikaraščiu) darbo atlikimo planą.	2	
		Mokinys pats generuoja projektines brandos darbo idėjas, bet galutinę brandos darbo temą suformuluoja darbo vadovas. Mokinys pateikia abstraktų darbo atlikimo planą.	1	
		Darbo vadovas mokiniui pateikia projektines brandos darbo idėjas ir suformuluotą galutinę brandos darbo temą. Darbo atlikimo planas parengiamas kartu su vadovu.	0	
	Optimalus informacijos šaltinių pasirinkimas analizei	Mokinys literatūros analizei pasirenka pakankamai tinkamų informacijos šaltinių.	2	
		Darbo vadovas koreguoja mokinio literatūros analizei pasirinktų informacijos šaltinių sąrašą.	1	
		Darbo vadovas nurodo informacijos šaltinius literatūros analizei.	0	
	Tinkamas darbo atlikimo metodų, priemonių, medžiagų pasirinkimas	Pasirinkti darbo atlikimo metodai, priemonės, medžiagos yra tinkami brandos darbo rezultatui pasiekti.	2	
		Pasirinkti darbo atlikimo metodai, priemonės, medžiagos tinka mokomojo dalyko sričiai, bet tiesiogiai nesusiję su siekiamu brandos darbo rezultatu.	1	
		Nenurodyta, kokie darbo metodai, atlikimo priemonės, medžiagos pasirinkti, arba nurodyti darbo atlikimo metodai, priemonės ir medžiagos neatitinka siekiamo brandos darbo rezultato.	0	
	Darbo atlikimas	Tarpinių darbo rezultatų įsivertinimas	Mokinys pristato tarpinius darbo rezultatus, juos įsivertina; esant būtinybei, numato, kaip koreguos darbo atlikimą.	2
			Mokinys pristato tarpinius darbo rezultatus, bet jų neįsivertina.	1
			Mokinys nepristato tarpinių darbo rezultatų.	0
Savarankiškas darbo atlikimas		Darbas atliekamas savarankiškai. Su darbo vadovu konsultuojamasi tik pagal darbo atlikimo plane numatytą grafiką dėl darbo rengimo etapų ir veiksmų, kuriuos reikia atlikti.	2	
		Mokinį darbo vadovas nuolat konsultuoja dėl darbo rengimo etapų ir konkrečių veiksmų,	1	

		kuriuos reikia atlikti.		
		Mokinį darbo vadovas nuolat konsultuoja ir padeda atlikti konkrečius veiksmus.	0	
	Atliekamų bandymų ar stebėjimų skaičiaus arba nagrinėjamos medžiagos apimties optimalumas	Atliekamų bandymų ar stebėjimų skaičius arba nagrinėjamos medžiagos apimtis (socialiniuose ir humanitariniuose moksluose) yra pakankami rezultatui pasiekti.	2	
		Tyrimas atliekamas ar produktas kuriamas remiantis mažesniu atliekamų bandymų ar stebėjimų skaičiumi arba mažesne nagrinėtos medžiagos apimtimi negu reikalinga rezultatui pasiekti.	1	
		Tyrimas atliekamas ar produktas kuriamas remiantis pavieniais ir nesistemiškai atliekamais bandymais ar stebėjimais arba nepakankama nagrinėtos medžiagos apimtimi rezultatui pasiekti.	0	
	A autorių teisių ir saugos reikalavimų laikymasis	Atliekant darbą laikomasi autorių teisių ir (ar) darbo saugos reikalavimų.	1	
		Atliekant darbą nesilaikoma autorių teisių ir (ar) darbo saugos reikalavimų.	0	
	Pristatymo rengimas	Tinkamos pristatymo formos pasirinkimas	Pristatymo forma pasirinkta atsižvelgiant į darbo ypatumus, pristatymas tinkamai struktūruotas.	2
			Pristatymo forma pasirinkta neatsižvelgiant į darbo ypatumus arba pristatymas netinkamai struktūruotas.	1
			Pristatymo forma pasirinkta neatsižvelgiant į darbo ypatumus ir pristatymas netinkamai struktūruotas.	0
			Iš viso 15	

¹Procesas vertinamas 15 taškų (vertina brandos darbo vadovas).

Brandos darbo rezultatas²			
Veiklos sritys	Kriterijai	Kriterijų požymiai	Taškai
Tyrimo atlikimas ar produkto sukūrimas	Tyrimo ar produkto atitiktis brandos darbo temai, tikslui ir uždaviniams	Pateikiamas tyrimas ar produktas atitinka brandos darbo temą, tikslą ir uždavinius.	2
		Pateikiamas tyrimas ar produktas iš dalies atitinka brandos darbo temą, tikslą ir uždavinius.	1
		Pateikiamas tyrimas ar produktas neatitinka brandos darbo temos, tikslo ir uždavinių.	0
	Tikslingas medžiagų, priemonių, prietaisų naudojimas	Atliekant tyrimą ar kuriant produktą tikslingai pasinaudota pasirinktomis medžiagomis, priemonėmis ar prietaisais.	2
		Atliekant tyrimą ar kuriant produktą iš dalies tikslingai pasinaudota pasirinktomis medžiagomis, priemonėmis ar prietaisais.	1
		Atliekant tyrimą ar kuriant produktą netikslingai pasinaudota pasirinktomis medžiagomis,	0

		priemonėmis ar prietaisais.	
	Originalių idėjų iškelimas ir įgyvendinimas	Tyrimui atlikti ar produktui sukurti iškeltos ir įgyvendintos originalios idėjos.	2
		Tyrimui atlikti ar produktui sukurti iškeltos, bet neįgyvendintos originalios idėjos.	1
		Tyrimui atlikti ar produktui sukurti neiškelta originalių idėjų.	0
	Analizės ar produkto sudėtingumas	Atlikta sudėtinga duomenų analizė įvertinant skirtingus kintamuosius ar sukurtas sudėtingas arba nestandartinis produktas.	2
		Atlikta paprasta duomenų analizė ar sukurtas nesudėtingas arba standartinis produktas.	1
		Duomenų analizė neatlikta ar sukurtas primityvus produktas.	0
	Tyrimo ar produkto aktualumas	Tyrimas ar produktas aktualus platesnei auditorijai.	2
		Tyrimas ar produktas aktualus tik darbą atliekančiam mokiniui.	1
		Tyrimo ar produkto aktualumas neaprašytas.	0
Informacijos rinkimas ir pateikimas ar aprašo parengimas	Tinkama darbo struktūra	Apraše nuosekliai pateiktos visos darbo struktūrinės dalys: titulinis lapas, turinys, reikalaujamos apimties tekstas (apie 2000 žodžių), išvados, literatūros sąrašas ir priedai.	2
		Apraše trūksta bent vienos darbo struktūrinės dalies (titulinio lapo, turinio, reikalaujamos apimties teksto, išvadų, literatūros sąrašo ar priedų).	1
		Apraše trūksta kelių darbo struktūrinių dalių (titulinio lapo, turinio, reikalaujamos apimties teksto, išvadų, literatūros sąrašo ar priedų).	0
	Tinkamas darbo maketas	Darbo maketas atitinka keliamus reikalavimus.	1
		Darbo maketas neatitinka keliamų reikalavimų.	0
	Taisyklinga darbo kalba	Darbas parašytas taisyklinga, rišlia, dalykine kalba, pasitaiko viena kita kalbos klaida.	2
		Darbas parašytas taisyklinga, rišlia, tačiau buitine kalba, pasitaiko gramatikos, skyrybos, stiliaus klaidų.	1
		Darbas parašytas netaisyklinga, nerišlia, buitine kalba, daug gramatikos, skyrybos, stiliaus klaidų, kurios trukdo suprasti tekstą.	0
	Tinkama informacijos šaltinių analizė	Atlikta informacijos šaltinių analizė, kurioje išsamiai ir kritiškai išnagrinėta su brandos darbo tema susiję informacijos šaltiniai.	2
		Informacijos šaltiniai tik trumpai aprašyti.	1
		Informacijos šaltinių analizė neatlikta arba pateikta analizė nesusijusi su brandos darbo tema.	0
	Tinkamas tyrimo atlikimo	Aprašyti ir tinkamai pritaikyti tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo metodai.	2

	ar produkto kūrimo metodų aprašymas ir taikymas	Aprašyti, bet netinkamai pritaikyti tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo metodai.	1	
		Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo metodai tik nurodyti.	0	
	Tinkamas tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapų aprašymas ir pagrindimas	Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapai aprašyti ir logiškai pagrįsti.	2	
		Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapai aprašyti, bet nepagrįsti.	1	
		Tyrimo atlikimo ar produkto kūrimo etapai neaprašyti.	0	
	Pakankami tyrimo teiginių įrodymai ar pakankama produkto gamybos medžiaga	Pateikiami pakankami tyrimo teiginius patvirtinantys įrodymai (skaičiavimai, citavimas, vaizdinė medžiaga ir t. t.) ar pakankama tarpinė produkto gamybos medžiaga (skaičiavimai, vaizdinė medžiaga ir t. t.).	2	
		Tyrimo teiginius patvirtinantys įrodymai (skaičiavimai, citavimas, vaizdinė medžiaga ir t. t.) ar tarpinė produkto gamybos medžiaga yra nepakankami.	1	
		Nėra tyrimo teiginius patvirtinančių įrodymų arba tarpinės produkto gamybos medžiagos.	0	
	Išvadų formulavimas	Suformuluotos tikslios išvados ir (ar) patvirtinta arba atmesta hipotezė.	2	
		Suformuluotos netikslios išvados ir (ar) nepatvirtinta arba neatmesta hipotezė.	1	
		Išvados nesuformuluotos.	0	
				Iš viso 25

²Rezultatas vertinamas 25 taškais (vertina brandos darbo vadovas ir vertinimo komisija).

Brandos darbo pristatymas³			
Veiklos sritys	Kriterijai	Kriterijų požymiai	Taškai
Pristatymo turinio parengimas	Brandos darbo pristatymo nuoseklumas	Nuosekliai pristatoma brandos darbo tikslas ir uždaviniai, išskiriama pagrindiniai darbo etapai ir rezultatai, aktualumas ar praktiškumas.	2
		Pristatant brandos darbo tikslą, uždavinius, darbo etapus ir rezultatus, aktualumą ar praktiškumą trūksta nuoseklumo ir aiškumo.	1
		Pristatyme neatsispindi brandos darbo tikslas ir uždaviniai, pagrindiniai darbo etapai, rezultatai, aktualumas ar praktiškumas.	0
	Naudotų informacijos šaltinių ar priemonių pristatymas	Nurodyti pagrindiniai informacijos šaltiniai ar priemonės ir argumentuotas jų tinkamumas atliktam brandos darbui.	2
		Nurodyti pagrindiniai informacijos šaltiniai ar priemonės, bet nepateikta argumentų, kodėl jie	1

		tinka atliktam brandos darbui.	
		Informacijos šaltiniai ar priemonės nenurodyti.	0
	Tinkamas dalykinių sąvokų ir terminų vartojimas	Vartojama tinkamos, su brandos darbo tema susijusios dalykinės sąvokos ir tinkami terminai.	2
		Pasitaiko netikslių dalykinių sąvokų ir terminų vartojimo atvejų, bet tai netrukdo suprasti pristatymo turinio.	1
		Pristatyme nevartojama dalykinių sąvokų ir terminų, o kalbama buitine kalba.	0
Kalbėjimas	Tinkama komunikacinė raiška	Bendravimo su klausytojais verbalinė ir (ar) neverbalinė raiška yra tinkama, atsižvelgiama į konkrečią komunikacinę situaciją. Į pateiktus klausimus atsakoma konkrečiai ir aiškiai, kalba taisyklinga, paisoma kalbos normų.	2
		Kalbant neatsižvelgiama į komunikacinę situaciją, neatsakoma į pateiktus klausimus arba atsakoma netiksliai, pasitaiko viena kita kalbos klaida.	1
		Pristatymo kalba nesklaidi, neatsižvelgiama į konkrečią komunikacinę situaciją, į pateiktus klausimus neatsakoma, kalbos klaidos trukdo suprasti pristatymo turinį.	0
Refleksija ir įsivertinimas	Argumentuotas įsivertinimas	Argumentuotai įsivertina, kaip sekėsi planuoti, atlikti darbą, pasiekti darbo tikslą, nurodo, kokių dalykų išmoko.	2
		Neargumentuodamas įsivertina, kaip sekėsi planuoti, atlikti darbą, pasiekti darbo tikslą, kokių dalykų išmoko.	1
		Neįsivertina savo atlikto darbo.	0
			Iš viso 10

³Pristatymas vertinamas 10 taškų (vertina vertinimo komisija ir pats mokinys).